

Några ord om Stockholms blodbad 1520.

Ehuru ej något exakt svar torde kunna lämnas på frågan, huru många offren voro för blodbadet i november 1520, är det dock möjligt, att såsom sannolika offer för konung Christerns framfärd namnge circa ett hundratal borgare i Stockholm.

När man bläddrar i Stockholms stads skotteböcker för 1501-1509 finner man blott ett eller annat fall, då en änka upptages utan förnamn. Det samma är förhållandet med åren 1516-1519. År 1520 saknas, men år 1521 finner man plötsligt, att en mängd hustrur angivas utan att deras förnamn blivit utskrivna. Som förklaring härför tror jag, man skulle tillsvidare kunna uppställa följande hypotes.

Skotteboken har under åren 1501-1509, 1516-1519 blivit utskriven i slutet av året närmast före det, under vilket skatten skulle betalas, så att sål. t.ex. 1519-års skottebok upptager namnen på dem, som hade att erlägga skatt vid valborgsmässan 1520. På samma sätt kunna vi tänka oss, att 1520-års skottebok var utskriven och i ordning före de kritiska dagarne i november 1520. När nu blodbadet kom emellan, och en mängd av de antecknade personerna blevo avrättade, måste givetvis deras namn avföras ur längden, och därest de efterlämnade änkor, ersättas med dessas. Skrivaren klarade av den saken på ett mycket behändigt sätt: han tillsatte ett s efter namnet och så bokstaven h med en punkt. Men samtidigt blev han naturligtvis tvungen att ändra om årtalet till 1521, under vilket är väl ändringen gjordes. För en och annan tillskrev han ordet död. Någon lucka i skottebokslängden ha vi således icke här.

För att få reda på de personer, som möjligen avrättats, har man då endast att skriva upp namnen på alla dem, som ha ett s på slutet och ett därefter följande h., ävensom naturligtvis alla dem, som möjligen kunna stå som döda under året. Det behöver väl icke framhållas, att det mycket väl kan hända, att man på detta sätt får med även dem, som dött en naturlig död i slutet av 1520, men det kan nu inte hjälpas, och vi kunna trösta oss med att de nog inte voro så många. Mäster Olof Petri namngiver i sin krönika bland dem, som avrättats, 3 borgmästare, 14 rådmän och 14 "namnkunnige" av meningheten, d.v.s. av borgarne i staden. Av dem har jag med begagnande av ovan angivna metod fått fram följande: Anders Henriksson borgmästare; Olof Hansson, Måns Budde,

Baggans Biörn (= Björn Persson), Anders Ruut, Anders Carlsson, Mickel Nilsson, Erik Helsing, Peder Ersson, Asmund (hustruns namn dock här utsatt), Jacob Pederesson, Nils Birgersson, samtliga 11 rådmän; (Henrik) Stråbock, Hans vävare, Simon skräddare, Svarte Sven, Påvel skinnare, Erik smältare, Peder Budde, Matts tunnbindare, Nils Mattsson, samtliga 9 "namnkunnige" av menigheten. Överensstämmelsen är så pass god, som man rimligtvis kan begära. Att ej alla identifierats, kan bero på många omständigheter, vilka helt säkert skulle komma fram, därest undersökningen bättre genomfördes i detalj; några hava varit fria från skatt (så t.ex. borgmästarne), några uppträda måhända under andra namn; en Anders skräddare kan t.ex. vara identisk med en Anders Persson o.s.v.

Som jag ovan sade, är det omkring 100 st. - i själva verket något flera - namn, som på detta sätt kunna plockas fram ur skotteboken. Därvid är att komma i håg, att i denna blott upptagas de, som hade att betala skatt. Alla minderåriga och tjänare saknas helt och hållet; å andra sidan finns det ingen anledning tro, att alla dessa undgått blodbadet.

Om vi nu jämföra mäster Olofs tal 32 offer med skottebokens 23, så synes, att sistnämnda tal bör ökas med 9, d.v.s. med 39% för att man skall erhålla det förstnämnda. Om vi då på samma sätt öka hela antalet, 100 st., skulle man få, att omkr. 140 stycken innevånare blivit avrättade. Om man lägger märke till att mäster Olor i sin krönika just påpekar, att många tjänare avrättades, är det klart, att en ytterligare ökning av det redan så stora talet är sannolik. Adde-rar man ihop antalet personer, som voro mantalskrivna år 1628, finner man 448 st. för 98 familjer. Konsekvensen skulle då fordra, att man multiplicerade ovanstående tal 140 med 448 och så dividerade med 98, men man får väl ändå antaga, att de övriga familjemedlemmarne dödades i samma proportion. Huru som helst torde det icke vara någon överdrift att påstå, att sannolikt 2 å 3 hundra av Stockholms innevånare nödgats sätta livet till i blodbadet 1520.

För nä varande är den årliga överdödligheten i Nikolai församling efter vad jag i band II visat omkr. 60 personer. Detta är ett fasansfullt tal, som lämnar Christiern Tyranns långt bakom sig. Och trots detta göres fortfarande ingenting för att få till stånd en nöd-

vändig reglering av denna stadsdel. Men dödsstraffet för brottlingar har i stället avskaffats. Och så har man planer på att flytta gamla rådhuset för att kanske åstadkomma en utöning av trafikmöjligheterna, som naturligtvis blir fullkomligt illusorisk, ty den skulle med absolut visshet komma för sent. Med den hastighet, varmed trafiken växer i Stockholm, är det löjeväckande att tala om dylika halvmesyrrer. Det är beklagligt, att sådant skall kunna komma under diskussion och ytterligare förlänga den svåra situationen, så mycket mera som läget av gamla rådhuset ej inverkar på solstrålarna på Baggensgatan m.fl. Vi leva i en barbarisk tid.